UNIVERSUL JURIDIC

Mirela Carmen DOBRILĂ

Dreptul european al afacerilor

Principii, politici, piață unică, libertăți, drept european al contractelor

UJ

III 255110d1

Mirela Carmen DOBRILĂ

DREPTUL EUROPEAN AL AFACERILOR: PRINCIPII, POLITICI, PIAȚĂ UNICĂ, LIBERTĂȚI, DREPT EUROPEAN AL CONTRACTELOR

Demo
C-286026T

286026
UNIVERSITATEA

Universul Juridic
București
-2019-

CUPRINS

Capitolul I
Aspecte introductive privind dreptul european al afacerilor 7
1. Specificul dreptului european al afacerilor 7
2. Domeniul de aplicare 9
3. Importanța dreptului european al afacerilor 11
4. Finalitățile dreptului european al afacerilor 13
5. Raportul juridic de afaceri. Particularități în dreptul european al afacerilor. Subsidiaritate și descentralizare 14
6. Izvoarele dreptului european al afacerilor 15
7. Caracteristici ale dreptului european al afacerilor 16
8. Divizarea regulilor de drept european al afacerilor 16
9. Reguli de interpretare în dreptul european al afacerilor 17
10. Modalități alternative de soluționare a conflictelor în dreptul european al afacerilor 20
11. Dreptul european al afacerilor: aplicare în timp, în spațiu și asupra persoanelor 23
12. Delimitări conceptuale în dreptul european al afacerilor 24

Capitolul II
Construcția europeană și Europa în schimbare, cu impact asupra dreptului european al afacerilor. Tratatele Uniunii Europene, repere esențiale în dreptul european al afacerilor, de la Paris la Lisabona, prin Roma, Maastricht, Amsterdam și Nisa 27
1. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO) de la Paris, reper în dreptul european al afacerilor 30
2. Tratatul de la Roma (CEE) – Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, reper în dreptul european al afacerilor 31
3. Tratatul privind Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA sau Euratom), reper în dreptul european al afacerilor 32
4. Tratatul de fuziune – Tratatul de la Bruxelles 34
5. Tratatul de la Luxemburg – Tratatul de modificare a anumitor dispoziții bugetare/Primul Tratat bugetar 34
6. Al doilea Tratat bugetar/Tratatul de la Bruxelles 35
7. Actul Unic European (AUE), reper în dreptul european al afacerilor 35
8. Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)/Tratatul de la Maastricht, reper în dreptul european al afacerilor 37
9. Tratatul de la Amsterdam, reper în dreptul european al afacerilor 38
10. Tratatul de la Nisa, reper în dreptul european al afacerilor 39
11. Tratatul de la Lisabona, reper în dreptul european al afacerilor 40
12. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene 42
13. Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, 2004, neratificat 43
14. Acordul Schengen din 1985, reper în dreptul european al afacerilor 44
15. Acordul privind Spațiul Economic European, reper în dreptul european al afacerilor 46
16. Cartea Albă privind viitorul Europei. Reflecții și scenarii pentru UE, 2017 47

Capitolul III
Instituțiile Uniunii Europene. Implicații în dreptul european al afacerilor 50
1. Parlamentul European 51
2. Consiliul European 51
3. Consiliul 52
4. Comisia Europeană (Comisia) 55
5. Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) 56
6. Banca Centrală Europeană (BCE) 56
7. Curtea Europeană de Conturi 57
8. Banca Europeană de Investiții (BEI) 57
9. Ombudsmanul European 57

Capitolul IV
Obiective, valori și principii specifice Uniunii Europene. Implicații în dreptul european al afacerilor 58
1. Obiective și valori comune 58
2. Principii aplicabile dreptului european al afacerilor 63
3. Aplicabilitatea dreptului Uniunii în dreptul intern al statelor membre. Aplicabilitatea dreptului european al afacerilor 69

Capitolul V
Etica, buna-credință și responsabilitatea socială în dreptul european al afacerilor. Filosofia economică și politică a comerciantului 73
1. Etica în afaceri 73
2. Responsabilitatea socială în afaceri și în dreptul european al afacerilor 76
3. Coduri de etică și conduită în afaceri 78
4. Filosofia economică și politică a participanților la mediul european de afaceri. Mercantilism *vs.* colbertism 78
5. Buna-credință în dreptul european al afacerilor 80

Capitolul VI
Uniunea economică și monetară (UEM) în dreptul european al afacerilor 82
1. Uniunea economică și monetară (UEM). Semnificații în plan european 82
2. Instituțiile uniunii economice și monetare 85
3. Moneda Euro, monedă unică 87
4. Politica monetară europeană. Guvernanța economică. Convergență economică 90
5. Uniunea bancară, rol de completare a Uniunii economice și monetare (UEM) 93
6. Strategia Europa 2020 – strategie europeană pentru o creștere inteligentă 93

Capitolul VII
Aspecte de drept financiar și fiscal în spațiul european al afacerilor 95
1. Instituții financiare europene 95
1.1. Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC). Eurosistemul 95
1.2. Banca Centrală Europeană (BCE) 97
1.3. Banca Europeana de Investiții (BEI) 98

1.4. Fondul European de Investiții 99
1.5. Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare 99
2. Aspecte de drept financiar în plan european 100
3. Drept fiscal în plan european. Politici fiscale la nivel european. Armonizare și cooperare fiscală 102
4. Acte juridice ale Uniunii Europene cu aplicabilitate în domeniul dreptului financiar și în domeniul dreptului fiscal, de interes în dreptul european al afacerilor 106

Capitolul VIII
Libertățile fundamentale în spațiul european, temelie a pieței unice, esențiale în dreptul european al afacerilor 108
1. Delimitări conceptuale: piață, piață comună, piață internă, piață unică europeană, spațiul de liber schimb, uniune vamală, uniune economică 110
2. Piața unică. Principii generale 118
3. Semnificația pieței unice în dreptul european al afacerilor 119
4. Strategii privind piața unică. Domenii de acțiune 120
5. Uniunea vamală – semnificații în dreptul european al afacerilor 125
6. Libertățile fundamentale din cadrul pieței interne – semnificații în dreptul european al afacerilor 126
6.1. Libera circulație a mărfurilor – semnificații în dreptul european al afacerilor 127
6.2. Libera circulație a persoanelor – semnificații în dreptul european al afacerilor 127
6.3. Libera circulație a serviciilor – semnificații în dreptul european al afacerilor 128
6.4. Libera circulație a capitalurilor și a plăților – semnificații în dreptul european al afacerilor 128
7. Principii specifice libertăților fundamentale de circulație 129
8. Libertatea de comunicare, libertățile fundamentale de circulație în spațiul european și dreptul european al afacerilor. Tabloul de bord în interiorul pieței unice UE 130
9. Construcția europeană și ordinea comercială internațională. GATT și OMC 132
10. Competențele UE privind piața internă și privind libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor 134
11. Libera circulație a mărfurilor 135
11.1. Considerații generale. Clarificări conceptuale. Spațiul de liberă circulație a mărfurilor 135
11.2 Temeiul juridic 137
11.3. Noțiunea de marfă pentru care se aplică libera circulație 139
11.4. Uniunea vamală 140
11.4.1. Uniunea vamală. Tarif vamal comun. Codul Vamal european 140
11.4.2. Teritoriul vamal al Uniunii. Spațiul Economic European 141
11.4.3. Legislație vamală 143
11.4.4. Obiect și domeniu de aplicare al Codului vamal al Uniunii 143
11.4.5. Taxele la import și export. Mărfuri unionale și neunionale. Originea mărfurilor 144
11.4.6. Valoarea în vamă a mărfurilor 145

11.4.7. Tarif vamal comun 146
11.4.8. Punerea în liberă circulație. Măsuri de politică comercială 148
11.5. Efectul direct al dispozițiilor Tratatului 148
11.6. Protecția comercială. Modalități procedurale de realizare a liberei circulații a mărfurilor 149
11.7. Interzicerea între statele membre a taxelor vamale și a taxelor cu efect echivalent taxelor vamale 150
11.7.1. Taxe vamale. Noțiune. Interzicerea taxelor vamale 150
11.7.2. Taxe cu efect echivalent taxelor vamale. Noțiune. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor vamale 151
11.7.3. Alte taxe 152
11.7.4. Recuperarea/restituirea taxelor care nu respectă legislația UE 153
11.8. Interzicerea între statele membre a restricțiilor cantitative și a măsurilor cu efect echivalent, la import și export 153
11.8.1. Restricții cantitative. Noțiune. Contingentare. Contingente cantitative 153
11.8.2. Măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative. Noțiune 154
11.8.2.1. Directiva nr. 70/50 din 22 decembrie 1969 154
11.8.2.2. Hotărârile Dassonville, Cassis de Dijon, Keck și Mithouard. Regim juridic european pentru anumite modalități de vânzare 155
11.9. Interzicerea între statele membre a impozitelor interne cu caracter discriminatoriu – art. 110 TFUE. Nediscriminare fiscală 159
11.10. Monopoluri naționale cu caracter comercial 159
11.11. Excepții de la aplicarea principiului liberei circulații a mărfurilor 160
11.11.1. Justificări determinate de protejarea unor valori ale societății. Art. 36 TFUE, interpretare strictă 160
11.11.2. Excepții stabilite de Curtea de Justiție a Uniunii Europene 160
11.11.3. Condiții în care pot fi invocate excepțiile de la aplicarea principiului liberei circulații a mărfurilor din art. 36 TFUE 161
11.12. Clauze de salvgardare 161
11.13. Cadrul legal european privind libera circulație a mărfurilor: libertatea de acțiune a statelor membre 162
11.13.1. Libertate limitată de acțiune a statelor membre: directive, regulamente, norme 162
11.13.2 Regulamentul (CE) nr. 2679/98. Funcționarea pieței interne în legătură cu libera circulație a mărfurilor între statele membre: obstacole în calea comerțului, mecanism de intervenție rapidă 163
11.13.3. Norme. Regulamentul (CE) nr. 764/2008 privind norme tehnice naționale pentru produsele comercializate în mod legal în alt stat membru 164
11.14. Armonizarea reglementărilor naționale cu privire la libera circulație a mărfurilor 166
11.15. Contribuția Parlamentului European cu privire la libera circulație a mărfurilor 166

12. Libera circulație a persoanelor 167
12.1. Considerații generale. Clarificări conceptuale 167
12.2. Temeiul juridic 169
12.3. Principii relevante 170
12.4. Evoluția reglementărilor privind libera circulație a persoanelor 171
12.5. Cetățenia Uniunii Europene. Efectul direct al dispozițiilor privind cetățenia Uniunii Europene 172
12.6. Beneficiarii liberei circulații a persoanelor. Cetățenii. Resortisanții. Lucrătorii. Societățile 173
12.7. Libera circulație a cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor familiilor lor 178
12.8. Libera circulație a lucrătorilor în Uniunea Europeană 183
12.9. Excepții de la libera circulație a persoanelor în Uniunea Europeană 185
12.10. Libertatea de stabilire. Caracteristici. Restricții 186
12.11. Armonizarea legislațiilor: recunoașterea calificărilor profesionale 189
12.12. Clauze de salvgardare 190
12.13. Libera circulație în Spațiul Schengen 191
12.14. Contribuția Parlamentului European cu privire la libera circulație a persoanelor 191
13. Libera circulație a serviciilor 192
13.1. Considerații generale. Clarificări conceptuale. Noțiunea de servicii 192
13.2. Temeiul juridic 195
13.3. Libera circulație a serviciilor. Raportul față de libertatea de stabilire 196
13.4. Clasificarea serviciilor 200
13.5. Excepții privind libera circulație a serviciilor 201
13.6. Rolul Parlamentului European cu privire la libera circulație a serviciilor 202
14. Libera circulație a capitalurilor și a plăților 203
14.1. Considerații generale. Clarificări conceptuale. Circulația capitalului. Plăți 203
14.2. Temeiul juridic 205
14.3. Efectul direct al dispozițiilor privind circulația capitalurilor 206
14.4. Evoluția reglementărilor privind libertatea de circulație a capitalurilor 206
14.5. Libera circulație a capitalurilor și a plăților. Obiectivele specifice. Capitaluri. Plăți 207
14.6. Restricții privind libera circulație a capitalurilor și a plăților 212
14.7. Libera circulație a capitalurilor și spălarea banilor 214
14.8. Clauze de salvgardare 214
14.9. Armonizarea reglementărilor naționale cu privire la libera circulație capitalurilor și plăților 215
14.10. Rolul Parlamentului privind libera circulație a capitalurilor 216

Capitolul IX
Dreptul concurenței în Uniunea Europeană 217
1. Concurența în dreptul național și în dreptul european. Semnificații nivel național și european. Dispoziții juridice relevante 217

2. Politica europeană în materie de concurență 225
3. Acorduri anticoncurențiale: acorduri între întreprinderi care au ca scop împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței (art. 101 TFUE). Delimitări conceptuale 228
4. Abuzul de poziție dominantă (art. 102 TFUE) 232
5. Controlul concentrărilor economice 235
6. Interzicerea ajutoarelor de stat (art. 107 TFUE) 237
7. Liberalizarea piețelor 239

Capitolul X
Politica comercială comună în UE. Influențe în dreptul european al afacerilor ... 240
1. Dispoziții relevante 240
2. Politica comercială comună. Semnificații și direcții. Liberalizarea schimburilor comerciale. Runda de la Doha 241
3. Politica comercială comună. Strategia Europa 2020 248
4. Politica regională 249

Capitolul XI
Particularități privind societățile în dreptul european al afacerilor 250
1. Dispoziții juridice privind societățile în dreptul european al afacerilor. Semnificația societății în dreptul european 250
2. Societățile europene (*Societas Europea* SE) 253
3. Societatea cooperativă europeană (SCE) 255
4. Grupurile Europene de Interes Economic 257
4.1. Grupuri de Interes Economic (art. 118-231 din Legea nr. 161/2003) 257
4.2. Grupuri Europene de Interes Economic 259

Capitolul XII
Politici ale Uniunii Europene de importanță în dreptul european al afacerilor 262
1. Politica externă și de securitate comună 263
2. Politica creării unui spațiu de libertate, securitate și justiție 267
3. Politica de dezvoltare 269
4. Politica UE privind coeziunea economică, socială și teritorială 269
5. Politica UE privind întreprinderile și industria în vederea îmbunătățirii mediului de afaceri 271
6. Politicile economice și financiare. Uniunea economică și monetară 272
7. Politica UE privind protecția consumatorilor 273
8. Politica UE privind concurența 274
9. Politica UE în materie de impozitare și fiscalitate 275
10. Politici UE în materie de justiție și drepturi fundamentale 276
11. Politici privind ocuparea forței de muncă. Politica socială 276
12. Politica UE privind mediul, energia, schimbările climatice 279
13. Piața unică digitală 282
14. Politica vamală a UE 282
15. Alte politici UE: privind transporturile, agricultura etc. 283

Capitolul XIII
Aspecte de drept penal al afacerilor. Implicații în dreptul european al afacerilor 286
1. Drept penal al afacerilor. Specificul criminalității în domeniul afacerilor 286
2. Infracțiuni în domeniul societăților – Legea nr. 31/1990, republicată 288
3. Infracțiuni privind regimul concurenței – Legea nr. 11/1991 și Legea nr. 21/1996 293
4. Spălarea banilor – Legea nr. 656/2002 294
5. Infracțiuni care privesc grupurile de interes economic – Legea nr. 161/2003 295
6. Infracțiuni privind monopolul de stat – Legea nr. 31 din 6 mai 1996 296
7. Infracțiuni privind Codul Vamal al României (Legea nr. 86/2006) și Legea nr. 84/1992 privind regimul zonelor libere 296
   7.1. Codul Vamal al României 296
   7.2. Legea nr. 84 din 21 iulie 1992 privind regimul zonelor libere 297
8. Infracțiuni privind regimul mediului 298
9. Infracțiuni privind piața de capital Legea nr. 297/2004 300
10. Infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate acestora – Legea nr. 78/2000, Noul Cod penal 300
11. Infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene – Legea nr. 78/2000 302
12. Infracțiuni din domeniul financiar-fiscal – Legea nr. 241/2005 304
13. Infracțiuni privind sistemele informatice. Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice. Infracțiuni privind comerțul electronic 305
14. Infracțiuni privind nesocotirea încrederii, în Noul Cod penal. Infracțiuni privind regimul cambiei, biletului la ordin și al cecului 306
15. Infracțiuni din domeniul proprietății intelectuale 308
   15.1. Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor 308
   15.2. Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție 310
   15.3. Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor 311
   15.4. Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice 311
16. Direcții și dispoziții ale Uniunii Europene relevante pentru criminalitatea în afaceri. Cooperarea multilaterală între Uniunea Europeană și statele membre privind investigarea fenomenului infracțional 311

Capitolul XIV
Dreptul european al contractelor. Armonizare europeană. Tendințe de unificare 315
1. Direcții generale privind dreptul european al contractelor și dreptul european al afacerilor 315
2. Evoluția dreptului contractelor, aspecte privind globalizarea și internaționalizarea raporturilor juridice contractuale 317
3. Armonizarea dreptului privat european. Tendințe de unificare a dreptului european al contractelor. Un drept comun al contractelor la nivel UE 319
4. Principii generale ale dreptului civil al Uniunii Europene 322
5. Piața unică la nivel european, libertățile fundamentale și armonizarea dreptului european al contractelor: acțiuni de apropiere specifice dreptului contratelor în statele membre ale Uniunii Europene 327

6. Principiile UNIDROIT privind contractele comerciale internaționale 2016 334
7. Principiile dreptului european al contractelor (Principles of European Contract Law – PECL, Comisia Lando) 336
8. Proiectul Academiei Privatiștilor Europeni de la Pavia: Codul european al contractelor (Codul Pavia/Codul Gandolfi) 338
9. Proiectul Common Core of European Private Law (proiectul Trento) 340
10. Cadrul comun de referință – Common Frame of Reference/CFR 340
11. Proiectul Cadrului comun de referință/DCFR – Draft Common Frame of Reference 342
12. Contribuția franceză la dreptul european al contractelor. Viziunea franceză asupra Proiectului Cadrului comun de referință 343
13. Propunere de Regulament privind o legislație europeană comună în materie de vânzări – CESL 345
14. Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, încheiată la Viena la 11 aprilie 1980, în vigoare la 1 ianuarie 1988 346
15. Roma I – Regulamentul nr. 593/2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale. Regulamentul Bruxelles I – Regulamentul privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială ... 348
16. O analiză concretă: principiul bunei-credințe în plan contractual, uniformizare și armonizare la nivelul dreptului european al contractelor 351

Capitolul XV
Unificarea dreptului afacerilor în Europa. Un Cod European al Afacerilor 365

Anexă 372
1. Cuprinsul Tratatului privind Uniunea Europeană – TUE (versiunea consolidată 2016) 372
2. Tratatul privind Uniunea Europeană – TUE (versiunea consolidată 2016) – extras 372
3. Cuprinsul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europeane – TFUE (versiune consolidată 2016) 377
4. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europeane – TFUE (versiune consolidată 2016) – extras 381
5. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (versiune consolidată 2016) – extras 403
6. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2016) – extras 406

Bibliografie 409

28602.6